

Χαρακτήρα είτε με σκοπόν άλλο—άγαθόν πάντα—
παραινοποιάζομαι. Σεις υποτιμάτε τὰ έργα κ'
ἐγὼ τὰ ὑπερτιμῶ. Θέλετε λοιπὸν νὰ συμφωνήσουμε
σάν καλοὶ φίλοι; Νὰ ρίξουμε λίγο νερό, ἐγὼ στὸ
κρασί μου καὶ σεις ἐπὶ τὴν χολή σας.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς καλλίτερα νὰ βγῆ κανενὸς
τὸ μάτι παρὰ τὸ ὄνομα. Μὰ νὰ χρειεῖτε τὰ μάτια
σας καὶ τὸνομά σας, εἶπα ἐγὼ ποτὲ πῶς τὸ Τοῦ βίν-
κας εἶνε ἔξοχο καὶ πῶς ἔξοχο θὰ τὸ εὑρίσκει καὶ ὁ
Ἔρμονας; Εἶπα μόνο πῶς θὰ τὸ ἔκρινε ἐστὶ «Νου-
μᾶ» ἐπιεικέστερα ἀπ' ὅ,τι τὸ κρίνατε σεις, καὶ πῶς
θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου πῶς γιὰ τὸν Πολέμη εἶνε
ἓνα βῆμα. Τίποτ' ἄλλο! Πῶς τώρα κάτω ἀπ' αὐ-
τὴς τίς ἀθῶες γραμμῆς, ὁ «Νουμᾶς» κατώρθωσε νὰ
διαβάσῃ «ἔξοχο», ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει. Ὅχι, τὸ ξέρω
κ' ἐγὼ: Εἶνε γιὰτί οἱ γραμμῆς αὐτῆς εἶχαν τὴν
ὑπογραφή μου.

Ἀλήθεια, πῶς σὰς φάνηκε τὸ τελευταῖο ποίημα
τοῦ κ. Καβάφη; Φρικτό, ἔ; Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλή-
θεια, καὶ μίνα δὲ μ' ἐνθουσίασε, κ' ἂν ἦταν μόνο
αὐτὸ — ἢ πολλὰ ἄλλα ὅμοια του — ποτὲ μου δὲ θῆ-
λεγα γιὰ τὸν Καβάφη ὅσα εἶπα γι' αὐτὸν ἐστὶ
«Παναθήναια». Ἀλλὰ γιὰτί, σὰς παρακαλῶ, νὰ
κρίνω ἀπὸ τὰ χειρότερα καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλλίτερα;
Ὁ Καβάφης ἔχει γράψῃ πέντε-ἕξ ποιήματα τόσο
ἔμμορφα, τόσο βαθεῖα, τόσο μεγάλα μπόρῳ νὰ πῶ,
ὅσο λίγοι ποιητᾶδες. Κ' ἓνα μονάχα θὰ ἔφθανε
— π. χ. τὰ «Τείχη» — νὰ δείξῃ πῶς εἶνε ποιητής.

Ποιητῆς μὲ δική του ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, μὲ δική
του φόρμα, μὲ δική του γλῶσσαν, μὲ δική του τέχνη.
Ἄλλουνοῦ μπόρεῖ νὰ μὴν ἀρέσῃ; ἔμένα μοῦ ἀρέσει,
πολύ, καὶ ἐστὶ μέρος καὶ ἐστὶ σύνολο. Ἀκόμα καὶ
τὸ προχθεσινὸν ποίημά του, ποῦ δὲ θὰ μ' ἐνθουσίαζε
μοναχὸ του, ὅταν τὸ βάζω κοντὰ ἐστὶ ἄλλα, βλέπω
πῶς ταιριάζει σάν ἀδελφοὶ τους, ἀσχημότερο ἴσως
ἀλλὰ γνήσιο. Καὶ ἴσως μαζί μὲ τὰ ἄλλα κάτι νὰ
λέη κ' αὐτό, — σάν ποίημα, — ἐκεῖ ποῦ μοναχὸ του
εἶνε ἀπλὸ καὶ περιττὸ σχόλιο τοῦ Πλουτάρχου.
Ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅμως τέτοια σημεῖα παίρνει πάν-
τα ὁ Καβάφης καὶ τὰ ξαναλεῖ: μὲ λίγα λόγια
δικὰ του — δικὰ του. Ὅχι, ἐγὼ δὲν πετῶ τὸ Δημή-
τριό του τὸν βάζω δίπλα μὲ τὸν Τακίτῳ του καὶ
τότε βλέπω πῶς στέκεται καὶ πῶς ἀξίζει. Κάτι
ἀξίζει. Ἀδιάφορο ἂν αὐτὸ δὲ φανεται καθαρά, κα-
θὼς εἶνε τὸ ποίημα ἔτσι: μοναχὸ του ξανατυπωμένο
ἐστὶν κῶφωνα τοῦ «Νουμᾶ» μ' αἴνα μπουγαδοκό-
φινω γιὰ περικεφαλαία» δηλαδή, μὲ τὸ φοβερὸ καὶ

τρομερὸ ἐκεῖνο σχόλιο ποῦ προηγείται. Σὲ τέτοια
δοκιμασία ὄχι Καβάφης μὰ οὔτε Ὁμηρος δὲ θὰ
μποροῦσε νάνθιξῃ.

Θὰ μοῦ πῆτε: Καὶ τί σχέση ἔχετε σεις μὲ
ὅλ' αὐτὰ; Καμμία, τὸ ξέρω. Ἔτσι σὰς τὰ εἶπα,
γιὰτί τόφερε ἡ κουβέντα. Καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ
συμπαθεῖτε.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΥΝΟΠΩΡΙΝΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Ψυχὴ μου, κ' ἂν μαράθηκες στὸν πόνο μὴ στενάξεις,
'Ακόμη λίγο βάσταξε καὶ μὴ ταπεινωθεῖς.
Δὲν εἶναι λίγο ἀφίνοντας τὸν κόσμο νὰ φωνάξεις,
Πῶς ἀπ' τὴ λήθη πέρασες χωρὶς νὰ λερωθεῖς.

Μὴν κλαῖτε δέντρα ἂν τὸ πικρὸ τοῦ χυνοπώρου ἀγέρι
'Εμάρανε τὰ φύλλα σας κ' ἔμειναντε γυμνά,
Μὴν κλαῖτε, πάλι ἢ ἀνοιξὴ θάρθει καὶ θὰ σὰς φέρει:
Καινούρια φύλλα πράσινα ἐστὶ φουντωτὰ κλαριά-
Μὲ τὰσημένια δάκρυα τους θάρθουνε γιὰ νὰ ράνουν
'Αβγούλες ἀπριλιάτικες τὰ φύλλα σας ξανά.
Καινούρια πάλι θάρθουνε πουλιά νὰ σὰς τραλλάνουν
Κι' ἔρωτικὴ νὰ χτίζουνε ἐστὶ κλώνια σας φωλιά.
'Αφῆστε ἐμὲ νὰ κλαίγομαι ποῦ δὲ θὰ νῆρθαι πάλι
Νὰ μὲ ἀναστήσει ἢ ἀνοιξὴ, μὰ ἢ βαρυχειμωνιά
Τὴν κἀτέρπιδα μοῦκαψε κ' ὁ πόνος γὰλι ἀγάλι
Σὰ τὸ σαράκι: ἔμάρανε τὴ δόλια μου καρδιά.

Παραίσις. 906.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Σ' ἓνα περασμένο σου φύλλο ἔγραψε κάποιος
Καλκούτιανὸς κάτι γνωστικὰ πράματα γιὰ τὸ ἀρφα-
βητᾶρι τῆς δημοτικῆς. Πρότεινε μάλιστα νὰ τυ-
πωθῆ σὲ καλὸ χαρτὶ καὶ μ' ὁμορφες ζουγραφίες γιὰ
νὰ γίνῃ βιβλίον χαρᾶς γιὰ τὸ παιδί, παιγνίδι ὠφέ-
λιμο κ' ὄχι βασανιστήριον καὶ στρεβλωτήριον. Κι ὁ
Καλκούτιανὸς βάζοντας τὸ χέρι στὴν τσέπη εἶπε
πῶς δίνει καὶ μιὰ λίρα γιὰ τὰ ἔξοδα. Τὸ ἴδιο λέει
νὰ δώσῃ κ' ὁ Ἰνδιάνος θεὸς Krishna ποῦ ρίχτηκε ἐστὶ
γεμάτα κ' αὐτὸς ἐστὶ γλωσσικὸ ζήτημα τώρα ποῦ
ξέπεσαν πιά τὰ θεολογικὰ μαλλοκοπήματα.

Ὁ Νουμᾶς εἶπε τότε πῶς καλὸ θὰ εἶτανε νὰ γί-
νῃ συνεισφορά γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ μὰ θάρθῳ πῶς δὲν

ἔβαλε τὸ πρᾶμα ὁμπρὸς μ' ἀρκετὴ ἐπιμονή. Ἀξίζει
ὡς τόσο καὶ παραξίζει νὰ γίνῃ κάτι συστηματικὸ
γιὰ νὰ βγάλουμε πέρα τὴν ἰδέα ποῦ μὰς ἔστειλαν
ἀπὸ τὴν ἀνατολή.

Ἐνα ὁμορφὸ ἀρφαβητᾶρι θὰ πῆ ὁμοίως γιὰ μὰς
παρὰπάνω κ' ἀπὸ τὴν Πόλιν. Ἄν τὸ παιδί τ' ἀγα-
πήσῃ θ' ἀγαπήσῃ καὶ τὸν ἑαυτὸ του. Εἶναι ἐστὶ θέ-
μελα τῆς ψυχῆς του, εἶναι τὸ πρῶτο κεφάλαιον τῆς
γνώσης. Ἀπὸ κεῖ πηγάζει δὲν τῆς ζωῆς του ἡ λο-
γική. Ὅλοι μας θυμούμαστε τὰ πρῶτα μας βιβλία
σὰ νὰ τὰ διαβάσαμε χτές. Εἶναι χτισμένα μέσα μας.
Κεῖνα πάλι ποῦ διαβάσαμε χτές μπόρεῖ νὰ τὰ ξε-
χάσῃ κιάλας-στειλίδια γύψινα ποῦ εὐκόλα ξεφλου-
δίσουν καὶ πέφτουνε. Ἐτέκει γνωστότατος νόμος τῆς
ψυχολογίας πῶς οἱ ἀρχικῆς ἐντύπώσεις εἶναι κ' οἱ
πιο ἀχάλαστες τῆς ψυχῆς μας. Τὸ ἀρφαβητᾶρι τέ-
τοια ἔχει ἀξία. Θὰ γίνῃ μ' αὐτὸ τὸ πρῶτο σπουδαῖον
βῆμα γιὰ νὰ μορφώσουμε καλλίτερη φύτρα καὶ νὰ
γνωρίσῃ τὰ παιδιὰ τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀλήθειας.

Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται παράταρο ν' ἀντιγράψω ἐδῶ
κάτι λόγια σωτᾶ ποῦ μοῦ ἔγραψε ἴσια ἴσια γι'
αὐτὸ τὸ ἀρφαβητᾶρι μιὰ δημοτικίστρια ποῦ χωρὶς
ἄλλο θ' ἀγαπᾷ τὰ παιδιὰ τῆς ὄχι μόνο μὲ τὴν καρ-
διά μὰ καὶ μὲ κρίση καὶ μὲ νοῦ. «Θὰ εἶδνα — γρά-
φεῖ — κάτι καὶ γὼ μὲ χαρὰ καὶ θ' ἀγόραζα δίχως
ἄλλο ἓνα ἀντίτυπο γιὰ τὸ μικρότερό μου κοριτσάκι
ἐποῦ δὲν ἔσπασε ἀκόμα τὸ κεφαλάκι του πάνω σὲ
ἄπδῆστα ἀρφαβητᾶρια τῆς καθαρεύουσας τ' ἀρ-
φαβητᾶρια ποῦ ἔκαναν τὶς δυὸ μεγάλες μου νὰ
ἐχίσουνε μαῦρα δάκρυα ὡς ποῖ νὰ μάθουν νὰ
«διαβάζουν πῶς ὁ ὄνυξ τῆς γαλιῆς εἶναι ὀξύς» καὶ
ἐπὶ ὡς ὑπάρχουν ἐστὶν κόσμῳ «αἱ καλά ματαί».

Ἄς ἀνοιχτῆ λοιπὸν κατάλογος κ' ἄς τυπώνεται
ὁλόκληρος κάθε Κυριακὴ ἐστὶ Νουμᾶ ὡς ποῦ νὰ μα-
ζευτοῦν ἀρκετοὶ ποσάδες γιὰ νὰ τυπωθῆ ἀνθρωπινὰ
τὸ ἀρφαβητᾶρι τῆς δημοτικῆς.

Οἱ σοφοὶ Μάγοι τῆς Καλκούτας τάξαν κιάλας
δυὸ λίρες. Βάζω καὶ λόγου μου ἄλλες δυὸ. Καὶ γί-
νουνται τέσσερις. Κάτι θὰ μὰς δώσουν καὶ ἀπ'
ἄλλου.

Λίγη φωνὴ χρειάζεται μόνο. Κι ὁ Νουμᾶς ξέρει
νὰ φωνάζῃ.

Karachi 17.906.

Δίκος σου
ΕΡΜΟΝΑΣ

Ἐστὶ 18 τοῦ Σεπτεμβρίου, τ' ἀπόγευμα, γινέχανε ἐστὶ Μὲ-
δαν τὰ ἐγκαίνια τῆς προτομῆς ποῦ στήσανε τοῦ ἀλησμό-
νητου Ζολᾶ, τοῦ δοξασμένου πρωτοπαλλήκαρου τῆς Ἀλή-
θειας καὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Τὰ τιμημένα ὀνόματα τῆς ἀξέχαστης «Ἰγύθεσης» δὲν
ἔλειψαν ἀπὸ μιὰ τίτλια συγκινητικῆς τελετῆς. Ὁ ὑπουργὸς
τῆς Παιδείας ἔστειλε ἀντιπρόσωπο. Πῶς διαβαίνουν οἱ
καιροὶ!

Πολλοὶ γιατροὶ θεωροῦν ἐκεῖνον ποῦ καταγίνεται νὰ
θαραπέψῃ: τὴν φυματίωση ἐστὶ λάρυγγα ἢ ἀπλοῖκὸ
ἢ ἀγύρτη: Οἱ ὀπαδοὶ πάλαι τῆς τοπικῆς θεραπείας
θεωροῦν τὴν γνώμην ἐκεῖνου ἰδιαίτερα ἀσχυρῆτη.
Τὶς παραπάνω φορές λέν ἐκεῖνοι ἢ φυματίωση εἶναι
πγιά προχωρημένη ἐστὶ πνευμονία ὅταν ὁ λάρυγγας
βρίσκειται πειραγμένος. Ἡ πρόγνωση εἶναι βαρὴ καὶ
γίνεται βαρύτερη ἄμα πειραχτεῖ κ' ὁ λάρυγγας.
Τὶ ἰλιπίδες μένουν; καὶ γιὰτί νὰ βασανίζῃ κανεὶς
τὸν ἄρρωστο;

Ἡ φυματίωση λέν οἱ ἄλλοι εἶναι ἓνα νόσημα
γενικὸ μελεπτικόν. Τοῦτο ὅμως δὲ θὰ πῆ πῶς ἐστὶ
τὰ ὄργανα μονομιᾶς φυματώνονται καὶ μονομιᾶς
κιάλας ἐστὶν ἴδιο βαθμὸ βλαμμένα. Ἐπειτα ἂν ἐστὶ
πνευμονία δὲν μπόρουμε, ἐστὶ λάρυγγα ὅμως μπόρουμε
νὰ κάνουμε τοπικὴν θεραπείαν. Μήπως μ' ἀφῆτῃ δὲν
ἔχουμε καλὰ ἀποτελέσματα ἐστὶν φυματίωση τῶν
κοκάλων λ.χ., ὅταν μάλιστα τὰ πνευμονία δὲν εἶναι
πειραγμένα;

Πιὰ γνώμη ν' ἀκολουθῆσῃ ὁ ἄρρωστος; καὶ τί
γνώμη ὁ γιατρός ποῦ δὲν ἔχει ὁ ἴδιος πείρα δική
του; Καλῆς εἶναι οἱ γενικῆς ἰδέας ὅταν ἐστὶ καθέ-
καστὰ οἱ διαφορῆς εἶναι μικρῆς καὶ ὅταν τὶς διαφο-
ρῆς ἀφῆτες μπόρεῖ νὰ τὶς κοιτάξῃ κανεὶς ἀδιάφορα.

Μὰ ἐδῶ ἐστὶ ζήτημα τοῦτο, ἐστὶ περισσότερα ζητή-
ματα τὰ γιατρικὰ, ὅπως ἐστὶ ἀνθρώπινα, ἴσα ἴσα
τὰ καθέκαστὰ φέρνουνε τὶς δυσκολίες: οἱ ἄρρωστοὶ μας
εἶναι διαφορετικοὶ οἱ ἀλιώτικοι ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο,
κ' οἱ διαφορῆς γινόντου ἐστὶ προβλήματα.

Συχνὰ ἀπάνω κάτω 20-30% παθαίνουν οἱ φθι-
σικοὶ καὶ ἐστὶ λάρυγγα: οἱ ἄντρες συχνότερα παρὰ
οἱ γυναῖκες: συχνότερα οἱ μεσοκόποι: μὰ κ' οἱ γέροι
καὶ τὰ παιδιὰ μπόρουν νὰ πάθουν.

Πολὺ σπάνια νὰ πειραχτεῖ ὁ λάρυγγας πρῶτος.
Τὶς περισσότερες φορές ἢ φυματίωση εἶναι προχωρη-
μένη ἐστὶ πνευμονία ὅταν ἀρχίσῃ νὰ πειράζεται ὁ
λάρυγγας. Καὶ φυσικὰ μὲ τὸ λάρυγγα πειραγμένον
βαρύνει τοῦ φθισικοῦ ἢ ἐστὶ σπάση. Σημείωσε πῶς τὸ
κλίμα ποῦ τόσο καλὸ μπόρεῖ νὰ κάμῃ: ὅπως εἶπαμε
γιὰ τὰ πνευμονία, ἐστὶ λάρυγγα δὲ φαίνεται νὰ χεῖ
ἐπίδραση μεγάλη.

Εἶδα τόσους φθισικοὺς νὰ γυρίσουν ἀπ' τὴν Αἴ-
γυπτο κ' ἀπὸ ἄλλα μέρη μὲ τὸ λαϊμὸν χειρότερα
παρὰ ὅταν πῆγαν. Μὰ κ' ἢ θάλασσα δὲ φαίνεται
νὰ κάνει μεγάλον καλόν. Ὅσο γιὰ τὰ ἀψήλα βουνὰ
ὅλοι λένε πῶς δὲν κάνει νὰ πηγαίνουν ἐκεῖ ἀ-
πάνω.

Νὰ βλάφτῃ ἄραγε τὸ κλίμα; Δὲ μοῦ φαίνεται

Ὁ λόγος ἐκεῖνος μιάζει μὲ πονηριὰ ριχμένους. Ὁ
λάρυγγας θέλει ἰδιαίτερη κ' ἐπίμονη κοίταξη. Δί-
χως τὴν, ἢ ἀρρώστια προχωρεῖ κ' ἔτσι φαίνεται πῶς
τὸ κλίμα ἔβλαψε. Τέλος τοῦς λάρυγγοφύματους δὲν
τοῦς καλοδέχονται, ὅπου κ' ἂν πάνε.

Καὶ λοιπὸν ἢ πικραμικρὴ ἐνόχληση ἐστὶ λάρυγγα
πρέπει ἀμέσως νὰ καλοκοιτάξῃται. Σὲ πολλοὺς δὲ
βρίσκουμε ἄλλο ἀπὸ μιὰ καταροή. Σ' ἄλλους πρῶ-
τοφαίνεται μιὰ φωνητικὴ ἀδυναμία. Ἡ φωνὴ κου-
ράζεται, θαμπώνει μετὰ μικρὸ κόπον, πέφτει, σβῆνει
πρὸς τὸ βράδι.

Παρατηροῦνται τίτλια ἐστὶ χλωροτικούς ποῦ πα-
θύνουνε κατόπι φυματίωση: ἂν καὶ κατὰ τὶς νεώ-
τερες ἰδέας οἱ χλωροτικοὶ ἔχουνε πγιά τὸ φυματο-
μῶλεμα μέσα τους, κ' ἀπὸ τοῦς κάνει χλωροτι-
κοὺς.

Ἄλοτες βρίσκουμε τὸ ἓνα φωνοχόρδι παράλυτο-
θὰ ζηγήσουμε ἀλοῦ τί σημασία ἔχει τὸ φαινόμενο
τοῦτο.

Καμιά φορὰ βρίσκουμε τὸ λάρυγγα δυνατὰ φλο-
γισμένο, τὴ βλενογόνα βερνικωμένη ἢ χρισμένη ἐδῶ
καὶ κεῖ μὲ κίτρινωπὴ ὕλη. Ἄν τύχει ἐστὶ φωνοχόρ-
δια ἀπάνω καὶ καμιά πλάκα παχυδερμική τότες
μιάζει πολὺ ἐστὶ φυματικὴ ἢ κατὰσταση καὶ μπόρεῖ.